

MED NAMI SO LJUDJE

Likvidirajmo slabo proizvodnjo

„Naše podjetje je zašlo v težave — krivec: reforma!“

„Imamo samo 80 odstotne plače — krivec: direktor!“

„... pa imejmo prisilno upravo!“ In kdo je zares kriv? Potrkajmo se po naših „junakih“ prsih in si pošteno priznajmo: mi sami smo kamen na kamen prispevali k temu, da je podjetje zašlo v težave. Pri tem ni imela prstov vmes reforma, niti 80 odstotnih plač ni kriv direktor. Prisilna uprava je le ukrep, ki nam — samoupravljalcem — izdaja spričevalo z oceno minus ena.

Takšne in podobne misli so mi rojile po glavi, ko sem te dni razmišljal o sedanjem ali nekdanjem položaju nekaterih podjetij v naši komuni in v zvezi s tem o vrsti sej ter sestankov v delovnih kolektivih ter v občinskem „parlamentu“, na katerih so razpravljali o upravičenosti nadaljnjega obstoja te ali one gospodarske organizacije, o vprašanju sanacije ali prisilne likvidacije ali pa proučevanju možnosti integracije. Lep izbor blagozvenih tujk, kajne?

Drži pa: kadar zaškriplje, se v hipu odločimo za priljubljeno otroško igro. Saj veste, katero mislim: kdo je kriv? — „Ti, jaz že ne!“

Pred mesecem dni sem bral v DELU sestavek o Bombažni tkalnici v Vižmarjih. Pred približno 17 leti so jo nameravali zapreti, ker ni bila rentabilna, in njene prostore spremeniti v skladišče. Tako bi tudi bilo, če ne bi kolektiv začel zbirati lastnih sredstev in jih vlagati ne v zidovje, pač pa v modernizacijo strojne opreme. Razen tega je kolektiv spremenil dotedanjo notranjo politiko, to se pravi, da je načrtno uvrstil svojo organizacijo, delovno in proizvodno disciplino. Skratka, zavijali so rokave in z lastnimi rokami bodo letos ustvarili okrog 3 milijarde starih dinarjev bruto produkta ter po sedanjih oceni blizu pol milijona starih dinarjev skladov. In njihovi osebni dohodki? Povprečno 110 tisočakov mesečno.

Žal nisem povprašal članov samoupravljanja za recept, kako so dosegli takšen zavidan vredni uspeh. Menim pa, da bi mi marsikateri odgovoril: „Povprašaj našega direktorja, saj ta ti bo vedel povedati toliko, da boš imel grdiva za deset števil!“

Prav, sem si mislil in v zasedi počakal na tovariša Jožeta Vonta.

Že na prvi pogled mi je ugajal. Všeč so mi temperamentni ljudje, ki so jim fraze tuje, ki preprosto, po domače razpletajo svoje misli o stvareh, ki so vse prej kot enostavne.

Sedemnajst let je že direktor bombažne tkalnice. Med tem je bil tudi župan bivše šentviške občine, republiški poslanec in kar tri ali štirikrat v. d. direktor, oziroma strokovni svetovalec pri reševanju majhnih in srednje velikih industrijskih podjetij, ko so se znašla v zagoni. Skratka, to je eden izmed občanov šišenske komune, ki se je moral trdo spoprijeti z vrsto problemov tekstilne, usnjarsko-galanterijske, kovinske in celo mizarske stroke. Tako se je seznanil z vzroki, ki so nekatera podjetja pripeljala skorjada do likvidacije, in z načini, kako spet splezati na zeleno vejo. Takole pripoveduje:

„Kjerkoli sem poleg rednega dela v bombažni tkalnici sodeloval kot v. d. direktor in kot tak skušal podjetje s sodelavci ponovno postaviti na noge, sem ob zaključku ugotovil, da bi prisilna likvidacija podjetja v zagati zapeljala na napačno pot. Bistvo prisilne uprave je takojšnje brezpogojno saniranje ali likvidacija. Z uveljavitvijo takšnega ukrepa se marsikdaj ne mudi, saj je veliko možnosti, da bi poiskali drugačno rešitev. Treba je predvsem pritegniti delovni kolektiv k skupnemu proučevanju vzrokov, ki so pripeljali podjetje v slepo ulico. V glavnem je slaba organizacija dela vzrok zastoja, dalje zastarela mehanizacija, nepoznavanje tehnologije in njenih zakonov, pomanjkanje delovne in proizvodne discipline, odmaknjenost od gibanj in stalno spreminjajočih zahtev trga. Še vedno se najdejo primeri, ko podjetja zaradi strokovno šibkega kadra delajo na zalogo, ne pa za takojšnjo prodajo, pač zato, ker delo po sklenjenih naročilih zahteva širšo in kakovostnejšo izobrazbo. Nadalje opazimo, da so proizvodni plani dokaj neizdelani in da jih marsikje niti ne izpolnjujejo zaradi pomanjkanja delovne discipline. Tako prihaja do zamujanja rokov, do reklamacij in s tem do kopičenja zalog. Denar se ne obrača. Sledijo zmanjšani osebni dohodki in nezadovoljstvo.“

Treba je nekaj ukreniti. Najprej je treba temeljito prerešiti koncept podjetja s sodelovanjem vseh članov kolektiva, saj se za uspeh lastne delovne organizacije živo zanimajo in proučiti možnosti oblikovanja takšne proizvodnje, ki bo najhitreje obrnila dinar. Tako bo moč počasi zbrati dovolj lastnih sredstev za modernizacijo obratov in za izpopolnjevanje strokovnega znanja fizičnega in umskega delavca. Nujno je tudi urediti notranje odnose, predvsem pa delovno disciplino. V sleher-

nem članu kolektiva je treba ustvariti zavest, da ima on sam v rokah nož, s katerim si bo rezal večji ali manjši kos kruha, pač takšnega, ki si ga bo zaslužil. Skratka: za vse težave nista vedno kriva reforma in direktor v širšem pomenu besede, v glavnem so vzroki v konceptih proizvodnih programov, v slabi organizaciji dela in še marsikje drugje, kjer smo sami sodelovali kot avtorji. Eden več, drugi manj.“

Tako nekako je dejal Jože Vonta in smehljaje se pristavil, da so to le obrobne misli, kar na hitro roko nametane. „Likvidirajmo slabo proizvodnjo! To nam mora biti stalno geslo, kajti likvidacija podjetja je zelo draga: kam z ljudmi in kaj s praznimi stavbami?“ Najin razgovor je bil zaključen, saj se mu je mudilo v tovarno specialnih mizarskih izdelkov „Sora“ v Medvodah kjer so tudi v težavah, ki pa so premostljive le z izdelavo in izvedbo proizvodnega programa in z ugotovitvijo delavskega samoupravljanja.

Smiljan VOLČIČ

Stran iz skicirke akademskega slikarja M. Dovjaka — Motiv iz Danske

KOMUNALNI PRISPEVEK ZA VSE ENAK

Skupščina naše občine je do sedaj izdala nad 8000 odločb o prispevku za uporabo mestnega zemljišča. Na podlagi teh odločb so zavezanci prispevka (občani in pravne osebe) dolžni plačati prispevek v skupnem znesku nad 230 milijonov starih dinarjev. Glede na to, da je bilo v letnem planu Sklada za komunalno urejanje zemljišč predvideno, da bo zbranih približno 288 milijonov starih dinarjev, bo treba ukreniti vse, da bo — kljub neštetim težavam — ta plan realiziran. Občinska skupščina bo razpolagala s 70 %, krajevne skupnosti pa s 30 % sredstev prispevka, zbranega na njihovem območju.

Kot je znano, je odlok Mestnega sveta Ljubljane zasebnim in družbenim zavezancem naložil dolžnost, da morajo prijaviti osnove za odmero prispevka. Stanovanjsko podjetje „Dom“ Ljubljana in enote za gospodarjenje s stanovanjskimi hišami v družbeni lastnini, ki pobirajo in obračunavajo prispevek skupaj s stanarino, so izpolnili svojo obveznost, saj so prijavile vse stanovanjske prostore, ki z njimi upravljajo.

Domnevamo, da približno 4000 zavezancev z območja naše občine ni prijavilo osnov za odmero prispevka. Tu gre predvsem za uporabnike zasebnih stanovanjskih, poslovnih in drugih prostorov ter zemljišča, za katerega je treba plačati prispevek (če je sprejet zazidalni načrt ali izdano lokacijsko dovoljenje). Tudi nekatere gospodarske organizacije niso pravočasno oddale prijavo za poslovne prostore, s katerimi upravljajo.

Za primere, za katere ni bilo prijave, so morali organi, ki pripravljajo odločbo o prispevku, ugotavljati vsa dejst-

va po uradni dolžnosti in na podlagi ugotovljenih dejstev izdati ustrezno odločbo. To delo še ni končano. Vsi zavezanci, ki še niso prejeli odločbe o prispevku, še vedno lahko prijavijo osnove za odmero prispevka.

Upoštevalo določbe odloka in priporočila Mestnega sveta je Svet za komunalne zadeve skupščine občine Ljubljana-Šiška določil merila za oprostitev plačevanja prispevka. Po teh merilih so oproščeni plačevanja prispevka tisti zavezanci, ki prejema družbeno-materialno pomoč in tisti, katerih dohodek (ne glede na višino) ne presega 300 N din mesečno na osebo v skupnem gospodinjstvu. Vsa dejstva v zvezi z oprostitvijo preverjajo organi krajevnih skupnosti.

Nekateri zavezanci, ki so kot investitorji plačali komunalni prispevek, so vložili pritožbe zoper odločbe prve stopnje o prispevku, vendar s pritožbami niso uspeli. Tudi organ druge stopnje je zavzel stališče, da komunalnega prispevka za uporabo mestnega zemljišča ni mogoče enačiti, ker ima vsak svojo pravno

podlago. Investitorji so namreč (do 1. 1. 1967) plačevali enkratni komunalni prispevek v zvezi s konkretno graditvijo, prispevek za uporabo mestnega zemljišča pa se plačuje za uporabo komunalnih objektov in naprav kolektivne potrošnje v ožjem gradbenem okolišju.

Kljub temu, da je treba prispevek plačevati mesečno (lahko tudi za več mesecev skupaj, vendar vnaprej), pa vsi zavezanci ne izpolnjujejo svojih obveznosti redno, ker na to verjetno pozabljajo. Zato so bili pristojni organi prisiljeni takim zavezancem poslati opomine za plačilo, v skrajnih primerih pa bo treba seči po upravni izvršbi.

Ker je treba po sedaj veljavnih predpisih plačevati prispevek za prostore na nacionalizirano zemljišče oz. za nacionalizirano zemljišče, ki je po sprejetem zazidalnem načrtu namenjeno za gradnjo ali pa je pristojni organ izdal lokacijsko dovoljenje, prihaja v praksi do tega, da en zavezanec plačuje prispevek, njegov sosed pa ne. Na podlagi spremenjenega in dopolnjenega temeljnega zakona pa bo Mestni svet Ljubljane lahko izdal odlok o dopolnitvi odloka, s katerim bo zaokrožil območje, na katerem bo treba plačevati prispevek tako, da bodo vsi občani na določenem območju dolžni plačevati prispevek.

M. I.